

**Ontwerpexpeditie
De Afvalkathedraal
Centrale vraag**

de afval kathedraal

**regeneratieve co-creatie
met de lokale gemeenschap**

Ontwerpexpeditie De Afvalkathedraal

Centrale vraag

De Afvalkathedraal ontwerpexpeditie in het kort

De Afvalkathedraal is een actieve bezinningstocht naar een nieuw perspectief op onze verbinding met onze leefomgeving. Die leefomgeving is een bestaande omgeving, in de loop van de toekomst getransformeerd naar een vitaal samenspel tussen mensen onderling en tussen hen en hun plek. In een wederkerige verbinding, en als basis voor nieuw leven en nieuwe systemen in de meest brede zin van het woord.

De ontwerpomgeving is voor deze eerste keer gemeente De Wolden in Zuidwest-Drenthe. Gemeente De Wolden is Culturele Gemeente van Drenthe 2023-2024 en viert dat met de manifestatie 'Wiede Wold, de toekomst van ons platteland'.

Bewoners, en in het bijzonder jongeren, spelen de hoofdrol. Nemen het heft in eigen hand. Het lineaire economisch principe van 'take, make, waste' is achterhaald. Met vindingrijkheid en improvisatie organiseren bewoners en gebruikers hun eigen circulair systeem:

- **mentaliteit**
van antropoceen naar symbioceen
wederkerigheid centraal, van korte termijn naar lange termijn: zeven-generaties-denken, kathedraaldenken
- **mensen**
van kansarm naar kansrijk
platteland als voedingsbodem voor nieuw welzijn, boeren en buitenlui die samen een nieuw systeem bouwen, van wingewest naar waarde(n)bron
- **materialen**
van downcycling naar upcycling
restafval als bouwsteen en gebruikte spullen die een nieuwe bestemming krijgen, materiaal met een verhaal
- **middelen**
van enkelvoudige naar meervoudige waarde
voorbij het nu gangbare financiële gewin, perspectief naar sturen op ecologische, sociale, psychologische en economische impact

Open oproep voor inschrijving

We doen een open oproep aan jonge ruimtelijk ontwerpers zich met een transdisciplinair team in te schrijven voor deze maatschappelijke uitdaging. Inschrijving gebeurt met een manifest: idealen en dromen vertaald naar leidende principes in een vurig pleidooi. Uit de inschrijvingen nodigt een jury drie teams uit hun manifest verder uit te werken in een bouwkundig ontwerp en een publiekspresentatie van het ontwerp.

Ontwerpde en bouwde bezinningstocht

Meedoen kan als je ontwerper bent: architect, stedenbouwkundige, tuin- of landschapsarchitect en interieurarchitect ingeschreven in het architectenregister. Je team bestaat uit ver uiteenlopende disciplines. Denk aan ontwerp, sociologie, antropologie, ecologie, geschiedenis, economie, transitie management, energie, technologie, landbouw, filosofie, kunst en marketing.

Twee fasen, drie producten

De selectie van drie ontwerpteams vormt de eerste fase. In de tweede fase concretiseren zij de leidende principes van hun manifest naar een ontwerp van De Afvalkathedraal. Een episch bouwwerk waar de (ontwerp- en bouw)wereld nog decennia over zal praten. Dat ontwerp beschrijft en verbeeldt de ruimtelijke, technische, sociale, psychologische, ecologische, economische, organisatorische en politiek-bestuurlijke innovaties in en rond De Afvalkathedraal. Het is een binnen de gestelde kaders uitvoerbaar ontwerp.

Tenslotte werken de teams hun ontwerp verder uit naar een publiekspresentatie die deskundigen weet te overtuigen en het hart van bewoners van De Wolden weet te raken. Manifest, ontwerp en publiekspresentatie zijn deel van de tentoonstelling eind november 2023.

Ontwerpateliers voor teams

De ontwerpteams werken in de tweede fase zelfstandig en komen samen in voor hen georganiseerde Ontwerpateliers. In het Ontwerpatelier ontmoeten ze (inter)nationale inspirators en nemen ze deel aan werkvormen die gewoontepatronen opschudden en denken verder oprekken. Een vaste transdisciplinaire

Ontwerpexpeditie

De Afvalkathedraal

Centrale vraag

groep professionals, de Enabling Elders — waaronder Kees Klomp en Thomas Rau — bevragen de teams op hun ontwerp.

Economie in evolutie

De circulaire economie staat hoog op de agenda in Nederland. Het Rijk heeft de ambitie uitgesproken om in 2050 een volledig circulaire economie te hebben. Dat jaartal lijkt ver weg, maar om de fundamentele vernieuwing van lineair naar circulair te maken, zijn er nog heel wat doorbraken nodig.

Urgentie van transformatie

Niet in het minste op het vlak van voorstelbaarheid. De lineaire economie is alom en diep verankerd in onze gewoontepatronen. Het altijd en overal beschikbaar zijn van energie, water en materialen was tot voor kort de normaalste zaak van de wereld in onze westerse samenleving. Het stellen van geld boven mensen en ander leven ook. Ondertussen ziet de wereld om ons heen er fors anders uit. De urgentie tot verandering wordt met de dag groter. En het maatschappelijk ongemak neemt ongekende vormen aan. De roep om een alternatief voor ons huidige lineaire economische systeem klinkt luider en luider.

Ode aan het ongemak

Die oproep willen we beantwoorden door 'het beest in de bek te kijken'. Een kleine, groeiende groep mensen heeft geen zin meer te gaan zitten wachten tot de vraagstukken voor ze worden opgelost. Ze regelen met elkaar het herstel van de vitaliteit van hun directe leefomgeving, hun eigen circulair systeem. Hun toekomst is begonnen.

Bezinningstocht naar een nieuw narratief

De Afvalkathedraal is een gezamenlijke, creatieve, wezenlijke, transformatieve, voortschrijdende en transdisciplinaire bezinningstocht. We zijn niet op zoek naar de waarheid, die ene oplossing die de toekomst bepaalt. Ook niet naar duimdikke rapporten. We zoeken naar verrassing en inspiratie voor een breed publiek, ontwerpen die het bewustzijn van het circulaire economievraagstuk prikkelen, die uitnodigen tot ondernemerschap: vandaag.

Uitdaging

Kijk het beest in de bek, kruip in de huid van de bewoners van De Wolden en ontwerp De Afvalkathedraal met onze zeven kernwaarden als leidraad:

- alles is altijd in beweging
- anders kijken, anders zien
- actieve hoop als bron van levensdoen
- goede voorouder zijn
- rituelen om ervaren te leren
- co-creatie met de gemeenschap
- jongeren als stem van de toekomst

Eerste fase: schrijf een manifest

Vorm een transdisciplinair team met maximaal vijf teamleden en schrijf een manifest. Het manifest maakt onmiskenbaar duidelijk wat het perspectief is van het team op het complexe maatschappelijke vraagstuk van de transitie naar een circulaire economie. Het beschrijft in ieder geval de belangrijkste ordenende principes die later de leidraad zijn voor verdere uitwerking.

Tweede fase: maak een ontwerp en publiekspresentatie

Concretiseer dit manifest voor professionals in een ontwerp. Dat ontwerp beschrijft en verbeeldt de ruimtelijke, technische, sociale, psychologische, ecologische, economische, organisatorische en politiek-bestuurlijke innovaties in en rond De Afvalkathedraal. Van conceptueel niveau naar het dagelijks handelingsperspectief, dicht op de huid.

Breng dit ontwerp voor bewoners tot leven in een publiekspresentatie. De publiekspresentatie is de transformatie van het ontwerp naar een beleving voor een breed publiek. Een mini-tentoonstelling van het ontwerp in vrije vorm.